

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
(E) cie.vj@tweedekamer.nl

Betreft : Bezinning op interlandelijke adoptie d.d. 24 mei 2017;
Kenmerk : OAL-B001;
Datum : 8 mei 2017;
Pagina's : 4 St;

Geachte leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,

Hartelijk dank dat u mij hebt uitgenodigd voor de bezinning op interlandelijke adoptie van de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming d.d. 24 mei 2017. Graag informeer ik u over mijn ervaringen. Daarnaast zal ik u voorzien van alle informatie die voor uw besluitvorming relevant is- of kan zijn. Tot slot heb ik een aantal adviezen opgenomen, met het verzoek of u deze integraal wilt betrekken in uw besluitvorming.

1.0) Inleiding

Mijn vrouw en ik adopteerden mei 2003 drie kinderen uit Colombia via de toenmalige vergunninghouder Stichting Hogar. Het ging om drie kinderen, een broertje en twee zusjes. De oudste was een jongen (5 ½ jaar), de tweede een meisje (3 ½ jaar) en de jongste was ook een meisje (2 jaar), alle drie afkomstig uit één gezin. In Colombia waren de kinderen ondergebracht in twee verschillende pleeggezinnen van het ICBF, een jeugdhulp instelling vanuit de overheid. Vooruitlopend op de adoptie hadden wij alle benodigde onderzoeken en voorlichting doorlopen. Wij maakten onszelf weinig illusies over de toekomst. Adoptiekinderen komen vaak uit erbarmelijke situaties. Tegelijk wisten we dat niet alle kinderen voor adoptie in aanmerking kwamen. We mochten vertrouwen op een zorgvuldige matching tussen de adoptiekinderen en ons, de adoptieouders. Dit om de afbreukrisico's te beperken.

2.0) Uiteenlopende ontwikkelingen t/m de pubertijd

De algehele ontwikkeling van de kinderen leek vrij normaal te verlopen. Eén van onze dochters volgde speciaal basisonderwijs. De oudste zoon en de jongste dochter doorliepen het reguliere basis onderwijs. In alle opzichten konden ze wel redelijk meekomen en er leken weinig bijzonderheden.

In de 1e fase van de pubertijd (10 – 12 jaar) veranderde er veel in ons gezin, zoals gebruikelijk als kinderen puber worden. Onze zoon isoleerde zichzelf steeds meer, hij gedroeg zich autonoom, hij kon geen liefdevolle aandacht verdragen en was voor ons steeds minder goed bereikbaar. Buiten ons gezin was hij "een ander mens", daar gedroeg hij zich open, vriendelijk en spontaan. Hij liet dan sociaal wenselijk gedrag zien en was daardoor geliefd. Omdat wij ons zorgen maakten over zijn functioneren binnen ons gezin hebben wij contact gezocht met een jeugdhulp instelling. Daar leken een reactieve hechting stoornis en een beperkte sociaal emotionele ontwikkeling de aanleiding voor zijn gedragingen. Naar mate wij – in sociaal emotioneel opzicht – meer verwachtten, zette hij zichzelf steeds meer af. Voor zijn ontwikkeling leek een professionele jeugdzorginstelling / woongroep uiteindelijk de beste plek. Het positieve effect daarvan bleek direct. Doordat we als adoptieouders meer afstand namen, kreeg onze zoon zelf meer regie en bleef ons contact beperkt maar wel goed.

De ontwikkeling van onze jongste dochter verliep bijna identiek. Haar indicatie – een reactieve hechting stoornis, een beperkte sociaal emotionele ontwikkeling en een bedreigde persoonlijkheid ontwikkeling – komt redelijk overeen met die van haar broer. Het grootste verschil is dat onze zoon zijn emoties niet of nauwelijks toonde terwijl onze jongste dochter juist verbaal- en fysiek geweld liet zien op de momenten dat ze werd overvraagd. Dat maakte het vinden van een geschikte jeugdzorginstelling en woongroep voor haar veel complexer. Haar gedrag maakt voor haar ook het “gewone leven” soms best complex. Ze herkent zichzelf in het verhaal van: “Het meisje met het omgekeerde magneetje.”¹ Dat verhaal beschrijft op een begrijpelijke wijze hoe complex het relatie proces is tussen een kind met een reactieve hechtingstoornis en haar ouders en/of haar omgeving.

2.1) De snelkookpan ontploft (december 2014)

Omdat het wonen in een professionele woon-/zorggroep te veel vroeg van zowel onze zoon als van de groep, is besloten dat hij naar een woongroep voor begeleid wonen zou verhuizen. Dit gebeurde in december 2014, kort na zijn 17^e verjaardag. Vlak daarna ging het helemaal mis. Een woordenwisseling met een groepsgeenoot was aanleiding voor een explosie van woede. Onze zoon vermoorde een argeloze straatmuzikant en ook nog bijna een passant die hem op zijn daad aansprak. In juni 2015 sprak de Rechtbank haar vonnis uit. Een bom gevuld met woede over zijn levensloop vanaf de adoptie tot en met de woordenwisseling op de groep kwam tot ontploffing. Het was op dat moment onduidelijk of hij ontoerekeningsvatbaar was. Hij werd veroordeeld tot twee jaar jeugddetentie en een PIJ-maatregel van een nader te bepalen looptijd. Het leek ons op dat moment het juiste vonnis. Immers, er waren geen indicatoren waaruit vóór zijn delict een zeer ernstige psychiatrische stoornis bleek.

2.2) Retroperspectief (2017)

Na een langdurige psychose én een zwaar geweldsincident tijdens zijn detentie tegen een bewaker is bij onze zoon inmiddels een zogenoemde Schizofrene ontwikkeling vastgesteld. We weten nu dat hij (inmiddels 19 jaar) vanaf zijn pubertijd in een vicieuze cirkel leefde van ingehouden woede, depressies, (betrekking)wanen, stemmen horen en dergelijke, die uitliepen op psychoses en een totale ontregeling. Onze zoon leert om zichzelf met behulp medicatie staande te houden. Zonder medicatie krijgt het bovenstaande proces weer vat op hem en dreigt opnieuw een totale ontregeling. De detentie is inmiddels voorbij en binnen de Justitiële Jeugdinstantie wordt invulling gegeven aan de PIJ-maatregel die voornamelijk gericht is op psycho-educatie. Onze zoon betreft ons bij de besprekingen over zijn behandeling en zo fungeren wij feitelijk “als gids” voor zijn leven. Het contact met onze zoon en de instantie waar hij verblijft verloopt goed. Zowel de gedragswetenschappers als de medewerkers onderkennen de grote risico's van de Schizofrene ontwikkeling bij onze zoon, maar ze zijn tegelijk ook in staat om met hem vooruit te kijken en haalbare doelen te stellen en te behalen. Wij waarderen dat.

Met onze jongste dochter (nu 16 jaar) gaat het goed. Uiteindelijk woont ze, na een klinische observatie bij een instelling voor jeugd- en kinderpsychiatrie, vanaf januari 2017 in een woongroep voor jongeren met een licht verstandelijke beperking. Een professionele en neutrale omgangsvorm, het geven van zelfregie en psycho-educatie op maat, blijken goed voor haar welbevinden. Haar ontwikkeling verloopt daar – op dit moment – voorspoedig. In de weekenden komt ze met regelmaat bij ons thuis.

Zij ondervindt nu ook hoe anders ze is dan veel van haar leeftijdsgenoten. Dit wordt vooral tastbaar in gezag situaties en/of binnen (intiemere) relaties. Een ontregeling veroorzaakt bij haar stress en angst waardoor ze (instinctief) gaat vluchten of vechten. Een juiste bejegening is voor haar dus ook cruciaal.

¹ https://www.pleegzorg.nl/media/uploads/over-pleegkinderen/prentenboek_het_meisje_met_het_omgekeerde_magneetje_2012.pdf

Ondanks de in eerste instantie totaal verkeerde inschattingen van de jeugdpsychiatrie/ jeugdhulp instellingen, hebben onze kinderen daarna wél de juiste indicatie en hierbij behorende zorg ontvangen. Wij zijn daar zeer dankbaar voor en leven in het besef dat dit zeker niet vanzelfsprekend is.

3.0) Bezinning op interlandelijke adoptie

De bezinning van de Tweede Kamer der Staten-Generaal interlandelijke adoptie valt precies samen met onze eigen reflectie op de adoptie van onze drie kinderen. Met de kennis van toen hadden wij precies dezelfde keuze gemaakt. Maar we weten nu meer. Daardoor kunnen wij u als Tweede Kamer ook meer vertellen over “de achterkant” van interlandelijke adoptie en u daarmee van dienst zijn.

3.1) Bezinning vanuit het perspectief van de kinderen

Het is zeer de vraag of een interlandelijke adoptie voor onze kinderen van het hoogste belang was. Hoewel jeugdzorg vanzelfsprekend samenhangt met het adopteren van kinderen, is adoptie (primair) geen jeugdzorg- en/of ontwikkelingshulpactiviteit. Voor twee van onze kinderen kunnen we in elk geval vaststellen dat de aard- en de omvang van hun beschadigingen zodanig is, dat ze wellicht beter binnen een professionele (neutrale) jeugdzorginstelling hadden kunnen opgroeien dan in een welwillend en betrokken gezin met (amateur) ouders die ze sociaal emotioneel te snel overvragen. Bovendien is er het permanente ambivalente gevoel van de kinderen. Dankbaarheid voor de verzorging, maar ook boosheid omdat ze zijn “verlaten” en zelf geen enkele keuze hadden. Daarnaast zijn er relatief grote ontwikkelingsachterstanden en cultuurverschillen. De vraag is of onze kinderen zich ooit daadwerkelijk gaan thuis voelen in een samenleving waar dagelijks een appèl wordt gedaan op hun sociaal emotionele ontwikkeling. Een samenleving waar het tempo en de (mentale) druk heel erg hoog is. Een samenleving die complex is, en waarin onze kinderen dagelijks zien en voelen hoe groot het verschil tussen hen en anderen is. Een samenleving waarvoor zij niet hebben gekozen en waarin zij het (zonder begeleiding) niet zelf gaan redden.

3.2) Bezinning vanuit het perspectief van ons als adoptieouders

Als ouders hebben wij uiteindelijk aan de symptomen leren herkennen hoe weinig er blijkt te kloppen van het adoptiedossier van onze kinderen. Uit verklaringen van de oudere (biologische) zussen van onze kinderen, is inmiddels gebleken dat er in het gezin in Colombia sprake was van excessief geweld van de biologische vader tegen de biologische moeder én de kinderen. Het dossier vermeldt daar niets over. De effecten van het excessieve geweld- en de permanente stress in Colombia vóór- en na de geboorte van de kinderen is verwoestend geweest voor hun ontwikkeling. Het is zeer de vraag of Nederlandse kinderen met een dergelijke achtergrond nog in een Nederlands (pleeg)gezin zouden kunnen opgroeien. In Colombia (b)lijkt dit aspect niet te zijn gewogen en wordt verondersteld dat met een interlandelijke adoptie het hoogste belang van het kind is gediend.

De vergunninghouder Stichting Hogar heeft zichzelf destijds meer door idealen laten leiden dan door de afbreukrisico's en alle onderzoeken hierover. Onze adoptiedossiers blijken onjuist en cruciale informatie ontbreekt. Uit een ervaringsverhaal van een ander adoptiegezin blijkt dat mishandeling en misbruik voorkwam in biologische gezinnen én tijdelijke (ICBF) pleeggezinnen in Colombia. Stichting Hogar is inmiddels gestopt met het adopteren van kinderen maar heeft nooit opheldering gegeven over de werkelijke achtergronden daarvan. Ook niet over excessen in Colombia die ná de adopties zijn gebleken. Dat is ernstig omdat dit juist helpend had kunnen zijn in een zoektocht naar de juiste zorg.

3.3) Bezinning vanuit het perspectief van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Hoewel wij geloven dat onze ervaring in grote lijnen overeenkomt met dat van veel andere adoptiekinderen en –gezinnen, is ons verhaal en opvattingen van deskundigen niet voldoende om tot besluitvorming te komen. Daarvoor is meer kennis en informatie nodig. Onderstaand een aantal adviezen voor uw bezinning en besluitvorming:

- Het is van groot belang om te onderzoeken hoeveel adoptiekinderen er in zogenoemde Jeugdzorg+ en/of Justitiële (jeugd) Instellingen zitten en/of een andere vorm van (intensieve) (jeugd)zorg ontvangen. Uit ervaring weten wij dat adoptie en/of een specifiek geboorteland bij een inschrijving worden geregistreerd. Deze gegevens vormen een goede indicator voor het welbevinden van geadopteerde kinderen in Nederland. Wij adviseren u om deze gegevens op te laten inventariseren en ook te betrekken in uw besluitvorming;
- Het is van groot belang om inzicht te krijgen in de “achterkant” van alle adoptie organisaties en instellingen, hierbij inbegrepen de Centrale Autoriteit in Nederland. Wij hebben zelf recent een WOB-verzoek ingediend bij zowel Stichting Hogar als bij de Centrale Autoriteit, over de correspondentie met de autoriteiten in Colombia, over (vermeende) excessen. Het is van belang om zeker te weten of- en welke excessen er zijn of zijn geweest en welke acties hierop zijn ondernomen richting de adoptie organisaties en instellingen en de betrokken adoptieouders. Dit is van belang om te kunnen beoordelen of de huidige adoptie praktijk nog aansluit bij de goede intenties die er bij de start van interlandelijke adopties waren, en om deze waar mogelijk te herstellen;
- Boven alles is het van belang om te beschouwen of het hoogste belang van de adoptie-kinderen, zoals beschreven in het Haags Adoptie Verdrag, daadwerkelijk is gediend met een interlandelijke adoptie. Wellicht zijn (plaatselijk) betere alternatieven voorhanden, of kunnen betere alternatieven worden ingericht. Adoptie lijkt een soort verworven recht van ouders die op biologische wijze geen kinderen kunnen krijgen en die met alle goede intenties voor een kind uit een ander land willen zorgen, de vraag is of de kinderen daarmee daadwerkelijk goed geholpen zijn. De specifieke hechtingsproblematiek overstijgt al snel de daad- en draagkracht van een regulier gezin met alle nadelige gevolgen van dien, wij hebben dit ervaren;

Hartelijk dank voor uw aandacht. Ik wens u veel wijsheid met de bezinning en besluitvorming over interlandelijke adoptie en ben u graag van dienst met de beantwoording van uw vragen.

Met vriendelijke groet,

Henk-Jan Visscher